

Revmatologi – et godt oversiktsverk

Johan Frostegård

Reumatism

2. utg. 160 s, ill. Stockholm: Karolinska Institutet University Press, 2012. Pris SEK 198
ISBN 978-91-85565-48-1

Dette er en oppdatering av førsteutgaven som ble publisert i 2006. Den er skrevet på svensk og er ifølge forfatteren rettet mot en interessert allmennhet – med eller uten kunnskaper om sykdom og behandling. Forfatteren presiserer allerede i innledningen at dette ikke er en lærebok. Dermed står han naturligvis friere både i disposisjon og formulering. Og da er det kanskje heller ikke unaturlig at han har utelatt litteraturhenvisninger. Et stikkordregister er det dog blitt plass til.

Frostegård har forsøkt å fange noe av dynamikken i den medisinske forskningen i relasjon til medisinsk historie, etikk og medisinsens rolle i samfunnet. Jeg synes han lykkes.

Boken er generelt lettlest og rikelig krydret med historiske anekdoter og bilder, blant annet flere imponerende fotografier (signert legendariske Lennart Nilsson) av immunapparatets celler. Forfatteren dweler ved det faktum at diagnoser og definisjoner endres over tid og at medisinske sannheter sjelden varer evig. Han maner derfor til en viss historisk ydmykhet når man bedømmer gårsdagens praksis, likeså når morgendagens leger skal dømme oss. En av de sterke sidene er nettopp dette historiske perspektivet, evnen til å trekke de lange linjer. For eksempel synes jeg omtalen av steroider er både nyansert og reflektert, likeså er grunnlaget for tilbaketrekningen av Vioxx i 2004.

Kapitlet om fagets raske utvikling er beskrivende – revmatologien har gått fra å være tungt institusjonspreget til i økende grad å være poliklinisk basert, som for så vidt ikke er ulikt en rekke andre medisinske fagområder. Arbeidsoppgavene er endret, men sannelig ikke blitt mindre med årene. Kravene til både dokumentasjon og dokumentert behandling øker stadig, men forfatteren minner om at legekunsten fortsatt har sin berettigelse i en stadig mer evidensbasert medisinsk hverdag.

Et kapittel om immunologi i en slik bok må nødvendigvis være summarisk. Ikke desto mindre er akkurat dette kapitlet stundom fornøylig lesning. Enkelte celletypers funksjon er for eksempel beskrevet malerisk, til dels med lettfattelige krigsretoriske uttrykk, granulocytter fungerer som en slags miner, og opsoniner lokker til seg granulocytter som infravarme tiltrekker seg missiler.

I kapitlet om revmatoid artritt savner jeg omtale av ultralyd. En forklaring er kanskje at ultralyd har fått mindre utbredelse blant svenske revmatologer enn hva tilfellet er her i Norge. Og når forordet er signert så sent som februar 2012, stusser jeg også over at den amerikanske revmaorganisasjonens (American college of Rheumatology, ACR) kriterier for revmatoid artritt fra 1987 fremheves, mens de nye felleskriteriene for den europeiske revmatologiorganisasjonen (European League Against Rheumatism, EULAR) og den amerikanske revmaorganisasjonen, altså EULAR/ACR-kriteriene fra 2010 kun nevnes indirekte.

I kapitlet om ankyloserende spondylitt er det dessuten påfallende at magnetisk resonanstomografi (MR) ikke er omtalt. Litt misvisende er det også at metotreksat nevnes her, ettersom dette medikamentet ikke har noen dokumentert effekt ved ren aksial sykdom.

Noen lærebok i revmatologi er dette altså ikke. Ikke desto mindre er boken meget leseverdilig. Man kan se på den som et komprimert populærvitenskapelig oversiktsverk som med fordel kan leses både av spesialister og leger i spesialisering, som supplement til annen faglitteratur.

Hallvard Fremstad

Revmatologisk avdeling
Ålesund sjukehus

God dansk veileder i pediatri

Juri Lindy Pedersen

Akut pædiatri og neonatologi

4. utg. 675 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2012. Pris DKK 550
ISBN 978-87-7749-537-3

Dette er en omfattende bok i et hendig format. Den retter seg først og fremst mot sykehuspediatere, men også leger som i andre sammenhenger stilles overfor akutte pædiatriske tilstander, f.eks. anestesileger, leger i akuttmottak og i primærhelsetjenesten. Boken inneholder et vell av fakta i en komprimert form og er således en oppslagsbok og ikke en lærebok.

Det er to hoveddeler: *Akutt pediatri* og *Akutt neonatologi*. Appendikset har tabeller for milepæler i barns psykomotoriske utvikling, normalverdier for laboratorieverdier og prosentilcurver for vekstvariabler. Stikkordregisteret er omfattende. På innsiden av omslagene er det tabeller for vitale variabler og valg av trakealtubediameter og lengde, og flytdiagrammer for hjerte-lunge-redning av nyfødte og større barn.

Oppbygningen av stoffet er dels basert på eksplisitte sykdomsdiagnoser, som pneumoni, astma, falsk krupp (pseudokrupp), myokarditt etc., men i større grad på symptomkomplekser, som respirasjonsinsuffisiens, gastrointestinal blødning, anafylaksi, cyanose, osv. og patologiske laboriefunn, som elektrolyttforstyrrelser, syre-base-forstyrrelser, anemi m.m.. Slik har boken en funksjonell og didaktisk god tilnærming til akuttpediatrien, inklusiv nyfødtemedisinen. Layout er imidlertid preget av en kompakt presentasjon av stoffet, som kan gjøre det litt vanskelig å absorbere innholdet raskt.

Boken er skrevet av en rekke danske pediater og tilsvarer på mange måter vår norske *Veileder i akutt pediatri* og *Generell veileder i pediatri* utgått fra Norsk barnelegeforening. Norske pediater bør primært bruke sine egne autoriserte veiledere og eventuelt danske kollegers prosedyrer som et supplement. Det danske språket er ingen hindring for at norske pediater kan ha nytte av boken.

Alf Meberg

Barnesenteret
Sykehuset i Vestfold
Tønsberg